

Delovanje učiteljstva z ozirom na socijalnopolitično strujo.

(Predaval pri zborovanji „Savinjskega učiteljskega društva“ Ivan Kramar, učitelj na Vranskem.)

(Dalje.)

Učiteljstvo ne drži rok križem, temveč deluje za kulturni napredek, za prosveto, koristi in blagostanje ljudstva. Mi se namreč privadimo dela v šoli tako, da niti po šoli utrjeni ne moremo mirovati. To je prav, saj smo ustvarjeni za delo in več ko delamo, tem slajšo bomo imeli zavest, da nismo storili le svoje stanovske, temveč, kolikor največ mogoče, tudi svojo človeško dolžnost. Pri delu glejmo največ na to, da ž njim kolikor možno mnogo koristimo stvari sami in posredno s stvarjo tudi šoli in stanu. Ni vse jedno, kako in koliko se dela, ker se v pozitivno ali rodovitno delo kaj rado vmeša negativno ali škodljivo, katero potem škoduje stvari in dotični osebi. Če sploh komu, tako je učitelju najbolj potrebno temeljito preudariti, predno se loti tega ali onega. § 37. šol. zakona pravi: Alle an einer öffentlichen Volksschule provisorisch oder definitiv angestellten Lehrpersonen haben sich jeder Nebenbeschäftigung zu enthalten, welche dem Anstande und der äusseren Ehre ihres Standes widerstreitet oder ihre Zeit auf Kosten der genauen Erfüllung ihres Berufes in Anspruch nimmt, oder die Voranssetzung einer Befangenheit in Ausübung des Lehramtes begründet. Vrhutega je znano, da kar pri družih ni greh in se niti ne zapazi, se šteje nam v smrtni greh in obratno, kar je pri družih imenitna zasluga, je za nas komaj imenovanja vredna malenkost. Pri vseh delih se varujmo najbolj strasti, ker je vsaka strast slepa in je po pregovoru: »srednja pot, najboljša pot«. Naše delovanje bodi dalje odkrito, brez strahu in sebičnosti. Ne usilujmo sicer naših moči tam, kjer ni potrebno in nasprotno, priskočimo z našim delovanjem na pomoč radovoljno povsodi tam, kjer smatramo to za občni blagor potrebno, bodisi končno prav ali ne. Tu naj velja pravilo: »Če gora noče k Mohamedu, mora Mohamed k gori.« Dela je povsodi dovolj, kamorkoli se obrnemo in vsi večji pedagogi so si edini v tem, da učitelj ne le sme, temveč mora delovati ne samo v šoli in za šolo, ampak tudi pri vseh napravah za blagor človeštva. Stari Plato pravi: »Kdor pomaga bližnjemu pomaga tudi samemu sebi«, in res trdosrčen bi moral biti oni, katerega bi ne ganile besede S. Gregorčiča, ki pravi:

»Živeti vrli mož ne sme za sé,
iz bratov sreče njemu sreča klije,
veselje ljudsko njemu v öku sije,
in tuja solza mu meči srcé!«

Tudi prvi in največji naš Učitelj je učil, da moramo ljubiti sobrate in si medsebojno pomagati v vseh stvareh. Li ni ravno učitelja sveta dolžnost, posnemati in ravnati se po teh besedah? Gotovo in nobeden človek nam tega brniti ne more in ne sme.

Izven šole je najhvaležnejše delovanje učitelja za gospodarske koristi. Kjer vidi ljudstvo le mali dobiček, tam izginejo pri njem vsi predsodki in prezre v tem slučaju celó morebitne napake učiteljeve. Prilika za to nudi se ne le v šolskih vrtovih, temveč povsodi in to vsakemu učitelju. Bolj kot je učitelj z grešnimi slabostmi obdan, bolj je za njega potrebno, da se potruži koristiti ljudstvu, da se mu

tem raje izpregledajo njegove pege. S snovanjem kmetijskih podružnič, trsnic, drevesnic in gospodarskih zadrug bode učitelj ubožno ljudstvo najbolj prepričal, da ima srce zanj. Marsikaj koristnega se je izumilo in iznašlo, za kar še kmet ne vé. Učitelj lahko pomaga z ustmenim poučevanjem, z razširjanjem kmetijskih knjig in časopisov. V enem okraju prinaša ljudstvu več zaslužka vinoreja, v drugem hmeljarstvo, itd., a skoraj povsodi je silno velike važnosti sadjereja. Kolike koristi je poučevanje o umnej vzgoji sadnih dreves, o dobri vporabi sadja in razširjenju plemenitih sadnih vrst, kaže se povsodi, kjer delujejo za to vneti učitelji. Kmet kmalu uvidi, da učitelj ž njim trpi in se veseli ter vsled tega začne spoštovati in ljubiti učitelja in šolo. Naprav pa, kakor n. pr. konsumna društva, ki množini prav nič ne koristijo, a posameznim škodujejo, ne pospešujmo!!

(Dalje prih.)

Dopisi.

Kranjsko.

Iz Postojine. — G. urednik! Menil sem, da se kdo drugi oglasi, a ker se molči, govorim naj jaz. Dne 22. grudnia imeli smo v našem trgu redko slavnost, menda prvo te vrste na Kranjskem. Naš občečislani in ljubljani g. okrajni š. nadzornik Janez Thuma je praznoval ta dan svojo 25-letnico kot okrajni šolski nadzornik. Gotovo redka slavnost; zato se je pa tudi dnevu primerno slavila. Učiteljstvo postojinskega in logaškega okraja je v proslavo dneva priredilo lep časten večer, a dopoldan istega dne so se jubilanu poklonile učiteljske deputacije obeh okrajev ter mu izročile v znamenje spoštovanja in vdanosti dva častna darova: srebrni tintnik in zlato naprsno iglo, okrašeno z dijamantom in rubini. G. Thuma se je — vidno ganjen — toplo zahvalil na lepih besedah govornikov (Zarnik & Turk) kakor tudi na krasnih darovih.

Častni večer se je vršil v hotelu „pri Ribniku“; učiteljstvu se je pridružil tudi postojinski orkester, da i ta počasti jubilaanta, ki je njegov predsednik. Prostori so bili kmalu do zadnjega kotička polni. Večera se pa ni udeležilo samo učiteljstvo, marveč vsi sloji občinstva, državni in deželni uradniki, tržani, trgovci i dr., tako, da ste, zagledavši to množico, imeli najboljši dokaz, kako priljubljen je jubilaant. Večer se je otvoril s „Thumovo koračnico“, katero je kapelnik Kubista navlašč za ta večer jubilanu na čast zložil.

Ko se je zasluženo ploskanje poleglo, vzdignil se je g. L. Fettich Frankheim, š. vodja v Postojini ter v svojem slavnostnem govoru napil jubilaanta kot učitelju, tovarišu in zaslužnemu šolskemu nadzorniku. Že dejstvo samo, da je bil jubilaant 5krat zapored imenovan okr. š. nadzornikom, ter zlati zasluženi križec, ki diči njegove prsi, govorita dovolj o njegovih zaslugah; zato noče govornik nadalje o njih govoriti, a pribiti hoče eno in to je dejstvo, da se je za časa jubilaantovega nadzorovanja število razredov za 27 pomnožilo; teh 27 razredov je 27 spomenikov, ki bodo še poznim rodovom pričali o delavnosti današnjega slavljenca. Kar je pa g. nadzorniku srca učiteljev posebno pridobilo, je pa to, da je vedno težil za tem, da je neizprosno paragraf postave spojil s svojim čutečim srecem, da onega, ki je padel, ni sunil še globokeje, temuč da mu je v bratski ljubezni podal roko ter ga dvignil iz zagate, kamor je zašel. Končal je govornik z željo, da bi nebo slavljenca v prid šole, v blagor uč-